

Heldere transparantie

TOM NIEROP*

FOTO: MARIA BROUWER

Je hebt woorden en woorden. Wat de term 'tafel' betekent, is vrij duidelijk. Maar achter andere woorden schuilt soms een woud van impliciete intenties, aannames en betekenissen. Sommige van zulke woorden komen in golfbewegingen en vervullen gedurende hun tijdelijk populaire leven de functie van toverspreuk. Inspraak was er zo een. Geëngageerd en 'progressief' horen ook tot die familie. In politiek en zakenleven (inclusief accountancy) is nu alweer een jaar of tien - het begon met Paars meen ik - de term 'transparant' zeer populair. Omdat het woord steeds clichématiger klinkt - in 'de Accountant' schrappen we het meestal rigoureuus - vervangen veel transparantiegebruikers hun favoriete term sinds pakweg een jaar door het synoniem 'helder'. Let u maar eens op, beluister een politicus of zakenfiguur uit de gevestigde orde en al na een paar zinnen wil hij iets helder krijgen, maken, stellen of 'neerzetten'. Pas dan goed op, want het betekent doorgaans dat die persoon iets vooral niet wil veranderen. Zeker als de term transparantie valt in combinatie met iets dat 'complex' zou zijn, is het tijd om de brillenglazen nog eens grondig schoon te poetsen. Tien tegen een dat het dan gaat om een volgens velen duidelijke - 'glasheldere', zo u wilt - maar onwenselijke situatie waarvan de spreker vindt dat deze niettemin ongewijzigd moet blijven. Al is iets nog zo krom, als je er maar open over bent (al is het maar in schijn) dan is er geen probleem, luidt de achterliggende gedachte.

Een recent staaltje is het rapport *Benoemingen in het openbaar bestuur* van de Raad voor het Openbaar Bestuur. Het probleem: terwijl steeds minder mensen lid zijn van een politieke partij neemt het aantal politieke benoemingen in openbare functies alleen maar toe. Of het nu gaat om de NOS, de Nederlandse Zorgautoriteit, een positie als topambtenaar of het voorzitterschap van de HBO-raad: in de praktijk kom je daar alleen voor in aanmerking wanneer je lid bent van een politieke partij. Dat lijkt niet alleen te beperkt, maar ook maatschappelijk onwenselijk. Zoals iemand onlangs schreef: waarom zou een partijloze accountant of bestuurskundige niet bestuurder van de Algemene Rekenkamer kunnen zijn?

Minister Johan Remkes van Binnenlandse Zaken vroeg begin 2005 om een rapport. Onder voorzitterschap van Jos van Kemenade - inderdaad, (alweer) die van het vernielde onderwijs, de verdwenen fotorolletjes en de tabakspijp - kwam de Raad onlangs met zijn conclusie: de onrust over de vermeende vriendjespolitiek berust vooral op 'mediahypes' en 'achterdocht'. De oplossing, u raadt het al: meer 'transparantie' bij politieke benoemingen. 'Een transparante benoemingsprocedure betekent dat tevoren helder is wie in de procedure waarover en op welk moment beslissingen neemt, en welke benoemingscriteria worden gehanteerd.' Kijk, zo doe je dat. Probleem weg, op naar de volgende adviesopdracht, alles is 'helder' en dus weer rustig. Maar niet echt natuurlijk. Krom blijft krom, ook als iedereen die kromheid mag zien. Zie de openheid over topmaninkomens. Beter heldere dan wazige kromheid, inderdaad, maar daar is dan ook alles mee gezegd.

Heeft dit iets met accountancy te maken? Dat mag iedereen zelf bepalen. Maar ook daar zijn 'transparantie' en 'helderheid' erg populair.

Noot

* hoofdredacteur
'de Accountant'